

Stockholms läns landsting

Socialdemokraternas förslag till budgetdirektiv för 2010, plan 2011-2012

Den 19 maj 2009

1. Sammanfattning

- Investera i ökad hälsa och bättre miljö. Sätt kvaliteten för patienter och resenärer före sänkta skatter. Höj landstingsskatten med 17 öre och återgå till 2006 års nivå. Det medför nära 700 miljoner kronor i ökade resurser till vården och kollektivtrafiken.
- Gör en framtidsinvestering i forskning och medicinsk/medicinteknisk innovation. Öka FoUU-medlen med 70 miljoner kronor 2010, 140 miljoner kronor 2009 och 210 miljoner kronor 2012.
- Ta initiativ till ett gemensamt innovationsbolag ägt av landstinget, Karolinska Institutet och läkemedels- och den medicintekniska industrin.
- Inled en förstudie av en investering i ett nytt akutsjukhus i Södertälje.
- Lägg in en ny spårväg i SLs investeringsplanering, Spårväg Syd, mellan Älvsjö och Flemingsberg, med byggstart 2013.
- Ge SL ett ägartillskott på drygt 350 miljoner kronor 2010. Det är 260 miljoner kronor mer än förslaget från moderaterna och deras stödpartier.
- Inför enhetstaxa utan zoner i SL-trafiken och justera ner priset på SL-kortet.
- Inför enhetstaxa också i Färdtjänsten – bort med tremilsgränsen.
- Öka Hälso- och sjukvårdsnämndens resurser nästa år med drygt 1350 miljoner kronor. Det är 325 miljoner kronor mer än den borgerliga majoritetens förslag.
- Kapa de långa vårdköerna genom bättre styrning, ökade resurser och försök med prestationsrelaterade löner.
- Inför ett rättvist vårdval med hänsyn till vårdtyngd och socioekonomiska indikatorer.
- Ge landstingets offentligt drivna närsjukvård förbättrade utvecklingsmöjligheter genom nyetableringar, ökad profilering och intraprenader med vinstdelningssystem.
- Stäng VIP-ingången för privata försäkringspatienter på landstingets sjukhus.
- Erbjud personalen delaktighet och samverkan i allt förändringsarbete. Sluta att utestänga personalorganisationerna från den politiska processen.
- Effektivisera sjukvården: Ge ny kraft till profileringsarbetet inom Karolinska universitetssjukhuset och återuppta processen för överföring av akutverksamhet som inte kräver akutsjukhusens resurser till närsjukvården.
- Stoppa vidare implementering av det nya kostförsörjningssystemet tills kvaliteten förbättrats och oberoende utvärderingar genomförts.

2. Program för framtidstro i krisen

Skatteintäktsutvecklingen är starkt avtagande på grund av den allt sämre samhälls-ekonomi. Konjunkturedgången, jobbkrisen och regeringens bristande insatser kommer att medföra kraftiga slag som ytterligare riskerar försämra landstingets skatteintäkter. Det är ytterst oroande att den sänkning av landstingsskatten som genomförts har gjorts utan att uthålligt ekonomiskt utrymme funnits.

Inom sjukvården har väntetidssituationen försämrats kraftigt sedan början av år 2007. De eskalerande vårdköerna har delvis sin grund i den underfinansiering som skattesänkningen medfört och delvis i en ineffektiv styrning av hur resurserna används.

För att säkra en trygg utveckling för Stockholmläns sjukvård och kollektivtrafik borde brett förankrade åtgärder vidtas som säkrar finansieringen och hushållningen av befintliga resurser. Ett genomarbetat program för effektiviseringar behöver utarbetas i kombination med att skattuttaget återförs till en högre nivå för att säkra kvaliteten i sjukvården och kollektivtrafiken.

Trots den ekonomiska krisen – eller just därför – måste landstinget gå i bräschen för en rad framtidsinvesteringar. Det handlar om infrastrukturen för både kollektivtrafiken och sjukvården. För näringsliv och samhälle förorsakar bristerna i transportsystemet miljardförluster årligen. Därför måste staten och landstinget ta lika ansvar för att investera i trafiklösningar som både bidrar till ekonomisk tillväxt och förbättrar vår miljö. För sjukvården krävs, i spåren av Nya Karolinska Sjukhuset, en rad följdinvesteringar i hela vårdstrukturen i Stockholms län.

Det handlar också om att öka investeringarna i den medicinska forskningen och utveckla innovationskraften genom ökad samverkan mellan sjukvården, forskningen och den medicinska och medicintekniska industrin. Få insatser torde vara viktigare för den framtida ekonomiska tillväxten.

Medborgarnas rimliga förväntningar på en fullgod sjukvård och kollektivtrafik måste säkras även i den ekonomiska krisen. Vi sätter fokus på en trygg framtid för patienterna och resenärerna. Gör man det inser man att landstinget måste garantera robusta skatteintäkter. Skatteuttaget fastställs till 12,27 skattekröner, vilket är i nivå med 2006 års skattesats.

De övergripande målen för landstinget år 2010 är att:

- Befolkningens hälsa är god och befolkningen erbjuds en kvalitativt god och lätt tillgänglig sjukvård i rimlig tid och på jämlika villkor.
- Stockholms läns landsting erbjuder en hälso- och sjukvård som ligger i internationell framkant vad gäller forskning och utveckling.
- Regionens transportsystem är effektivt och hållbart med en väl fungerande kollektivtrafik kännetecknad av hög tillgänglighet och god kvalitet.
- Stockholms läns landsting är en konkurrenskraftig arbetsgivare där medarbetarna känner arbetsglädje, stolthet, engagemang och framtidstro i en organisation som kännetecknas av kompetens och långsiktig verksamhetsutveckling.
- Stockholms läns landsting är ett föredöme inom områdena jämställdhet, antidiskriminering, miljö/hållbarhet, tillgänglighet och bemötande.
- Stockholms läns landsting verkar för att de i regionplanen beslutade målen för regionens utveckling genomförs; internationell konkurrenskraft, goda och jämlika levnadsvillkor samt långsiktigt hållbar livsmiljö.
- Ekonomin är i balans och att de långsiktiga finansiella målen uppfylls.

3. Ekonomi

3.1 Finansiell mål

Fyra långsiktiga finansiella mål har fastslagits av landstingsfullmäktige för att leva upp till kraven om en god ekonomisk hushållning:

- *Resultat:* Att resultatet är i balans med hänsyn tagen till ej resultatförda kostnader och att realkapitalet bibehålls.
- *Finansiering:* Reinvesteringar självfinansieras till 100 procent.
- *Skuldsättning:* Att lånefinansiering endast används för att finansiera investeringar.
- *In- och utbetalningsströmmar:* Att betalningsberedskapen motsvarar minst 21 dagars genomsnittliga driftskostnader.

Resultatmålet uppnås eftersom resultatet överstiger summan av reavinster och ökningen av den del av pensionsskulden som inte finns i balansräkningen och som därmed inte heller kostnadsförs. Pensionsskuldens förändring för år 2010 prognostiseras bli svagt negativ, med en minskning och påverkar därför inte resultatmålet. För de därpå följande två åren prognostiseras ökningen bli förhållandevis låga 4 miljoner kronor respektive 17 miljoner kronor.

Självfinansieringsgraden av den bedömda nivån på *reinvesteringarna* uppgår till 132 procent. Målsättningen att reinvesteringar till fullo självfinansieras är därför uppfyllt för år 2010. Målet är uppfyllt även för planåren 2011 och 2012. Lånefinansiering avser endast investeringar.

Betalningsberedskapen planeras att under åren 2010-2012 uppgå till minst 30 dagar, varför motsvarande mål uppfylls med god marginal mot stipulerade 21 dagar.

Samtliga finansiella mål är därmed uppfyllda med dessa budgetdirektiv.

3.2 Intäkter

Skatteintäkten prognostiseras till 54 557 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 2,4 procent jämfört med budget 2009.

Avgifterna inom hälso- och sjukvården är oförändrade, med undantag av att avgiften för barn slopas även inom akutsjukvården.

Priset på SL:s månadskort sänks till 650 kronor på 30-dagarskortet. Enhetstaxan på månads- och tertialkort behålls. Enhetstaxa om 30 kronor/resa (normalt pris) och 15 kronor (rabatterat pris) införs på kontantkuponger, sms-biljetter och förköpskuponger. SL kompenseras för taxereformerna med 240 miljoner kronor i utökat ägartillskott.

3.3 Landstingsbidrag/tillskott

Det totala landstingsbidraget/tillskottet 2010 uppgår till 54 205 miljoner kronor. Det är en ökning jämfört med budget 2009 på drygt 1,8 miljarder kronor eller 3,5 procent.

Landstingsbidraget till Hälso- och sjukvårdsnämnden ökar med 1 358 miljoner kronor eller 3,3 procent. Ökningen av bidraget till Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds- och omsorgsnämnd är 3,2 procent. Patientnämnden ges en uppräkningsökning med 3,0 procent.

Ökningen av bidraget till SL är 354 miljoner kronor eller 6,0 procent. För WÅAB ges en ökning av bidraget med 1,9 procent, för Färdtjänstnämnden med 1,5 procent och för Regionplane- och trafiknämnden med 0 procent.

Ökningen av bidraget till Kulturnämnden uppgår till 2,6 procent. Landstingsstyrelsens resurser reduceras med 0,6 procent, exklusive FoUU-resurser. Landstingets insatser för FoUU utökas med 5,5 procent.

3.4 Investeringar

Den totala volymen investeringar under 2010-2014 beräknas till 49,3 miljarder kronor, varav 8,6 miljarder avser 2010.

Investeringsbudgeten omfattar två grupper fördelade på "Föremål för fullmäktiges beslut" samt "Objekt som bereds ytterligare inför beslut i fullmäktige". För objekt i grupp två behöver förutsättningar för finansiering klargöras samt mer omfattande underlag tas fram för beslut om genomförande.

3.4.1 Spårväg Syd

Socialdemokraterna föreslår att Spårväg Syd mellan Älvsjö och Flemingsberg läggs in i investeringsplanen. Investeringen bör beredas ytterligare av SL, men ska i enlighet med resultatet av Stockholmsförhandlingen påbörjas år 2013. Därför måste Spårväg Syd ingå bland de objekt i investeringsplanen som ska beredas ytterligare.

Spårväg Syd har funnits med bland Stockholmsberedningens prioriterade kollektivtrafikobjekt, liksom i RUFSS 2001. År 2003 genomförde Regionplane- och trafiknämnden en samhällsekonomisk studie av ett framtida resande på en spårväg mellan Älvsjö-Fruängen-Skärholmen-Kungens Kurva-Masmo-Flemingsberg samt känslighetsanalyser för att beskriva resandevolymer och variationer. Studien visade att det fanns ett betydande resenärsunderlag för spårsträckningen.

Byggandet av den nya spårvägen skulle kunna ske under en fyraårsperiod. I investeringsplanen avsätts 400 mkr för 2013 och 600 mkr för 2014. Investeringen förutsätter statsbidrag med i princip hälften av kostnaden.

3.4.2 Nytt akutsjukhus i Södertälje

Socialdemokraterna föreslår att ett nytt akutsjukhus i Södertälje som ersätter den befintliga fastigheten läggs in i investeringsplanen och att en förstudie inleds.

Bakgrunden till förslaget är att nuvarande sjukhusbyggnad i Södertälje står inför mycket stora reinvesteringsbehov. Flera fastighetsutvecklingsplaner under 2000-talet har visat att nuvarande sjukhusfastighet uppvisar stora funktionella brister. Den senaste fastighetsutvecklingsplanen är alldeles färsk och visar att byggnadsbeståndet kräver stora investeringar för att på lång sikt kunna uppfylla de krav som ställs på ett akutsjukhus. I fastighetsutvecklingsplanen pekas även på risken att investeringar som inte löser de långsiktiga behoven riskerar att bli förgävesinvesteringar.

Kostnaden för uppförandet av en helt ny sjukhusfastighet beräknas till knappt 2,5 miljarder kronor. Investeringen i en nybyggnation är en ersättningsinvestering i befintlig verksamhet, vilket inte medför ökade driftskostnader för SLL. En modern sjukhusbyggnad kommer istället att kunna utformas så att driftskostnaderna sänks betydligt.

Den befintliga fastigheten har ett betydande alternativvärde genom sin placering i centrala Södertälje. Värderingen av denna fastighet är svår att göra beroende på bland annat till vem och på vilka villkor fastigheten avyttras, men klart är att denna innefattar ett betydande värde som kan bidra väsentligt till finansieringen. Genom en placering av det nya sjukhuset till ett läge med bättre kommunikationer, så förbättras därtill möjligheterna till ett större patientunderlag avsevärt.

Ett uppförande av ett nytt sjukhus i Södertälje skulle kunna genomföras under en fyraårsperiod. I investeringsplanen avsätts 400 mkr för 2013 samt 800 mkr för 2014 i gruppen objekt som ska beredas ytterligare inför beslut i fullmäktige.

4. Riktlinjer för styrelser och nämnder

4.1 Landstingsstyrelsen

4.1.1 Investera i forskning och utvecklingskraft

Socialdemokraterna lanserar en ny framtidsinriktad politik för Stockholmsregionen med en förstärkt samverkan mellan sjukvården, forskningen och den medicinska och medicintekniska industrin.

Landstingets stöd till klinisk forskning, det vill säga till den patientnära medicinska forskningen, bör öka kraftigt. Den kliniska forskningen kan ses som helt avgörande för både sjukvårdens kvalitet och för att locka näringslivets läkemedelsforskning och medicintekniska forskning till Sverige. Landstinget bör – tillsammans med staten – aktivt medverka till målsättningen att göra Stockholmsregionen och Sverige till en av världens mest attraktiva miljöer för kliniska prövningar.

Det första etappmålet bör sättas till 1 procent av omsättningen. Det innebär ytterligare cirka 200 miljoner kronor per år. En stegvis upptrappning bör göras under tre år. I ett andra steg bör målet utökas till 2 procent av landstingets omsättning. Inom sju till åtta år kan vi vara där om vi börjar med ambitionshöjningen nu.

Kontaktytan mellan forskning, sjukvård och industri behöver göras mer systematiserad. Ett gemensamt ägt innovationsbolag bör bildas mellan landstinget, Karolinska institutet och den medicinska och medicintekniska industrin.

Under förra mandatperioden beslutades att inrätta ett centrum för kliniska prövningar, framför allt läkemedel. Projektet har fått namnet Karolinska Trial Alliance. Det fortsatta genomförandet av detta projekt bör prioriteras.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Utöka landstingets FoUU-medel i ett första steg 2010 med 70 miljoner kronor. Framför allt för att stärka den kliniska forskningen och för att stärka kontaktytan mellan sjukvård, forskning och industri.
- Ge särskild prioritet för forskning inom närsjukvården.
- Ta initiativ till att bilda ett gemensamt innovationsbolag mellan landstinget, Karolinska institutet och den medicinska och medicintekniska industrin.
- Öka landstingets engagemang inom Centrum för Teknik, Medicin och Hälsa (CTMH) och prioritera att de landstingsdrivna vårdproducenterna aktivt söker samarbetsprojekt med den medicintekniska industrin.

4.1.2 Ledande tillväxtregion

Landstinget ska bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt och framtidstro i regionen. Den svåra ekonomiska krisen ökar behoven av en aktiv utvecklingspolitik som bidrar till jobb och tillväxt.

Processen med att bilda större direktvalda regioner måste fortsätta i Stockholm-Mälardalenregionen. Utgångspunkten är att Stockholms län ska ingå i en större region med utökat ansvarsområde jämfört med dagens landsting.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Öka insatserna för finansiering och rådgivning till företag genom ALMI Företagspartner, bland annat genom utlåning av medel till ALMI Stockholms Investeringsfond AB och en höjning av anslaget med 6 miljoner kronor.
- Fortsätt arbetet tillsammans med berörda kommuner för att utveckla den regionala kärnan i Flemingsberg, med en tydlig koppling till utvecklingsprojekt som leder till företagsetableringar.
- Fortsätt landstingets långsiktiga engagemang i verksamheterna vid Karolinska Institutet, inklusive ekonomiskt stöd till Novum/Bio-city.
- Fortsätt arbetet med att utveckla Norra stationsområdet.
- Ställ krav på att regeringen tar initiativ för att ge universitetsstatus och ökade FoUU-resurser för Södertörns högskola.
- Starta en regionbildningsprocess i Stockholm-Mälardalenregionen som syftar till ett samgående i en större region.

4.1.3 Värna vår vackra skärgård

Skärgårdsstiftelsen är tillsammans med Waxholmsbolaget den viktigaste aktören för att göra skärgården tillgänglig för en bred allmänhet. Stiftelsens roll är avgörande för en trygg förvaltning av ett stort innehav av skärgårdsmark med unika naturvärden.

Landstinget har en central uppgift i att stödja stiftelsens verksamhet finansiellt. Därför ska landstinget årligen bevilja ett verksamhetsbidrag och ett driftsbidrag som täcker de kapitalkostnader som följer av landstingets utlåning till erforderliga investeringar inom stiftelsen.

Den borgerliga majoriteten har i 2009 års budget skurit ned verksamhetsbidraget till Skärgårdsstiftelsen med 4 miljoner kronor, vilket försämrat stiftelsens förutsättningar för naturvård och fastighetsunderhåll.

- Ge driftsbidrag för skärgårdsstiftelsens kapitalkostnader.

- Upphäv besparingspolitiken på Skärgårdsstiftelsen och återställ verksamhetsbidraget till en nivå som säkerställer att stiftelsen kan bedriva verksamheten med oförminskad kraft.

4.1.4 Rusta upp personalpolitiken

Det har blivit allt mer uppenbart att de senaste årens förändringar av sjukvården i Stockholms län har genomförts på ett sätt så att många personalgruppers kompetens nu åsidosätts för att varje enskild vårdenhet istället ska maximera sina intäkter. Inom primärvården utför nu läkare uppgifter som tidigare kompetent handlagts av undersköterskor och sjuksköterskor. Detta är en följd av att Vårdval Stockholm genomförts utan dialog med personalens organisationer om konsekvenser i verksamheten.

Den svaga bemanningsanalysen inom vårdvalet leder till att patienterna inte får bästa möjliga vård och att det byggs in ineffektivitet i hela vårdkedjan. Rätt kompetens ska utföra rätt arbetsuppgifter.

Försvagningen av personalinflytandet de senaste åren måste nu följas av en större lyhördhet från både den politiska ledningen och förvaltningen. Personalorganisationerna har en given plats som kunskapsgivare i alla förändringsprocesser och landstinget ska vara ett föredöme bland vårdens arbetsgivare i att ge goda påverkansmöjligheter för alla yrkeskategorier.

Landstinget ska också i tider av konjunkturedgång och ekonomisk kris medverka till att skapa trygga arbetsvillkor. Därför bör strävan vara att minska osäkra anställningsformer som korttidsvikariat och timanställningar för att istället gå mot en högre grad av tillsvidareanställningar. Rätten till heltid måste vara en självklarhet.

Även landstingsanställda ska ha möjlighet att få del av effektiviseringsvinster. Incitamentsprogram och prestationsrelaterad lönesättning ska kunna användas i vården.

I samband med att allt fler av landstingets verksamheter upphandlas eller läggs ut på entreprenad måste goda arbetsmiljövillkor säkras. Upphandlingar ska bara ske med företag som kan garantera kollektivavtalsliknande villkor. Öppenhet och transparens är en självklarhet. Meddelarfriheten kan inte garanteras genom avtal och landstinget måste uppvakta regeringen för att få tillstånd en lagsäkring av densamma. Landstinget ska vidare ta fram en strategi för att offentlighet och insyn kan garanteras hos privata men offentligt finansierade verksamheter.

Ökad frihet för medarbetarna kommer att leda till bättre sjukvård åt medborgarna. Erfarenheter visar att vi har rätt. Ökad delaktighet leder till mindre ohälsa och förbättrad effektivitet.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Erbjud personalen delaktighet och samverkan i allt förändringsarbete. Sluta att utestänga personalorganisationerna från den politiska processen – adjungera fackliga representanter till Produktionsutskottet.
- Inför det uttalade personalstrategiska målet att landstingets egna verksamheter ska vara förebilder när det gäller personalinflytande och arbetsmiljö. Detta ska omfatta alla landstingskoncernens bolag och förvaltningar.
- Uppdra åt landstingsstyrelsen förvaltning att redovisa en bemanningsanalys för de verksamheter som infört vårdval så att personalens kompetens används på bästa möjliga sätt.
- Uppdra till samtliga förvaltningar och bolag att till landstingsstyrelsen redovisa sina planer för kompetensutveckling och kompetensförsörjning.
- Inför kollektiva incitamentsprogram för hela personalgruppen i alla landstingets verksamheter och genomför försök med prestationsrelaterade löner. Högre chefer ska undantas från incitamentsprogrammen.
- Ge centralt stöd till metodutveckling i verksamheterna.
- Bind genom avtal samtliga landstingets entreprenörer att bära sitt fulla ansvar för praktikutbildningar.
- Kräv kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande former vid alla landstingets upphandlingar.
- Säkra öppenhet och meddelarfrihet i all landstingsfinansierad verksamhet.
- Garantera rätt till heltid i landstingets samtliga verksamheter.
- Fortsätt stärka arbetet mot hot och våld i landstingets verksamheter. Landstingets arbetsplatser ska vara trygga och säkra.
- Lös bemanningsfrågor genom anställningar – inte inhyrning eller andra osäkra anställningsformer. Uppdra åt förvaltningar och bolag att redovisa sina strategier för att minska kostnaden för inhyrd personal.
- Initiera särskilda insatser för att väcka ungdomars intresse för vården.
- Underlätta utlandsrekrytering inom bristområden. Underlätta för personer med utländsk vårdutbildning att få svensk legitimation genom att erbjuda auskultations- och praktikplatser.
- Minska sjukfrånvaron i enlighet med landstingets hälsoplan.
- Medverka till att osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män minskar för att slutligen upphöra.
- Genomför jämställdhetsutbildning för landstingets chefer så att ytterligare minst 200 chefer genomgår utbildning under 2009.
- Upprätta jämställdhets- och mångfaldsplaner i alla förvaltningar och bolag.

4.1.5 Hållbar Miljö

Landstinget arbetar utifrån det av fullmäktige beslutade Miljöprogram 5. Programmet följs upp integrerat med årsbokslutet och resulterar sedan i en särskild fördjupad miljöredovisning. En av landstingets stora miljöfrågor är att motverka verksamheternas klimatpåverkan och minska kemikalieutsläppen i vattenmiljön. En stor utmaning är också att vidga EU:s läkemedelsövervakning till att inkludera läkemedels miljöpåverkan.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Se till att bolag och förvaltningar arbetar för att uppfylla målen i Miljö Steg 5.
- Intensifiera miljöomställningen inom landstingets alla transporter.
- Se till att minst 45 procent av landstingets transporter drivs med förnyelsebara drivmedel under 2010.
- Genomför energikartläggningar och inför energiledningssystem i de mest energiintensiva verksamheterna.
- Inför miljöledningssystem i samtliga bolag och förvaltningar.
- Se till att minst 20 procent av landstingets måltider blir baserade på ekologiskt framställda produkter under 2010.
- Använd kemikaliekravspecifikationer i landstingets upphandlingar och fortsätt arbetet med att ersätta kemikalier och kemiska produkter med miljövänliga alternativ.

4.1.6 Jämställdhet

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättvisefråga. Målet måste vara att jämställdhetsperspektivet integreras i alla beslut. Alla ska oavsett kön ha samma möjlighet att få tillgång till och ta del av den vård, trafik och service som landstinget ger. Samtliga verksamheter ska analysera sin verksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv, så kallad mainstreaming.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Arbeta aktivt för att flickor och pojkar, kvinnor och män aldrig diskrimineras på grund av kön inom landstingets verksamheter.
- Inför mainstreaming i alla landstingsverksamheter.
- Ställ krav som främjar jämställdhet vid upphandling av varor och tjänster.

4.1.7 Nya Karolinska Sjukhuset (NKS)

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Slutför pågående upphandling med fullt ut tillfredsställande resultat.

- Arbeta fram underlag för principbeslut om verksamhetens innehåll för behandling av fullmäktige.
- Slutför förberedande arbeten inom Solna-området i tid och inom budget.

4.2 Hälsa- och sjukvården

Övergripande mål:

- Att befolkningens hälsa är god.
- Att befolkningen erbjuds en jämlik hälso- och sjukvård som är kunskapsbaserad, ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv och som ges i rimlig tid.
- Att FoUU-arbetet är i internationell framkant och främjar hälsan i länet.
- Att sjukvårdens resurser utnyttjas effektivt och att ekonomin är i balans.

Övergripande direktiv:

- Vårdval Stockholm ersätts med en vårdvalsmodell som bygger på rättvisa och jämlikt fördelad vård över hela länet.
- Investera i folkhälsa för att minska vårdbehoven genom utformning av ersättningssystem som premierar folkhälsoåtgärder och förebyggande arbete.
- Underlätta patientens val genom att arbetet med att jämföra vårdgivarnas kvalitet och tillgänglighet intensifieras.
- Ge mer tid till patienten och ökat fokus på patienten för en bättre hushållning av akutsjukvårdens resurser.
- Ny struktur för närsjukvården och till följd av NKS fordrar framtagandet en långsiktig strategi för vårdutbudet.
- Integrera tankesättet om jämlik och jämställd vård i all vård.

4.2.1 Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Med den socialdemokratiska politiken tillförs hälso- och sjukvårdsnämnden 1 358 miljoner kronor jämfört med budget 2009, vilket är 325 miljoner kronor mer än i det borgerliga budgetdirektivet.

Under det första året med Vårdval Stockholm så har vårdcentraler i områden med stora vårdbehov förlorat miljontals kronor och tvingats skära ned sin bemanning av sjuksköterskor, distriktssköterskor och undersköterskor drastiskt. Vårdcentraler med högt så kallat socioekonomiskt index har i genomsnitt förlorat nära 5 heltidstjänster per vårdcentral.

Vårdval Stockholms ersättningssystem leder till att vårdcentraler prioriterar korta och många besök. Kroniskt sjuka patienter och de med stora vårdbehov är inte högre prioriterade än patienter med lindriga åkommor. Läkare har tagit över arbetsuppgifter

från undersköterskor, distriktssköterskor och sjuksköterskor och antalet vårdtillfällen via telefon minskat markant

Socialdemokraterna ger uppdrag om att utforma ett helt nytt vårdval, där resurserna fördelas utifrån vårdbehoven och där högre krav ställs så att alla vårdgivare alltid håller högsta kvalitet.

Cirka 50 000 patienter står nu i borgarnas vårdköer. Det 10 000 fler patienter i vårdkö nu än när Filippa Reinfeldt övertog ansvaret för sjukvården i Stockholms län. Dessutom finns det fortfarande vårdområden där köerna växer, till exempel inom cancervården och psykiatrin.

Den socialdemokratiska politiken inriktas på att få bort de orimliga väntetider som nu råder i sjukvården i Stockholm och stärka rättvisan så att vårdbehoven tillgodoses på jämlika villkor. En viktig orsak till att den en borgerliga sjukvårdspolitiken har blivit ett slag i luften är att den genomförda skattesänkningen dränerat vården på välbehövliga resurser. Med socialdemokraternas förslag till skattenivå kan satsningar göras för rimligare väntetider och bättre vårdkvalitet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ges nedanstående uppdrag för att öka vårdkvaliteten, utveckla effektiviteten och stärka rättvisan i vården:

Patientmakt, patientkvalitet och patientsäkerhet

- Utveckla effektiviteten inom vården genom att se över ersättningssystemen inom såväl närsjukvård som akutsjukvård.
- Ta fram en rättighetskatalog för vården i Stockholms län och upprätta instanser som kan hjälpa den enskilde patienten att få sin rätt i vården – utan att rättsliga processer måste drivas.
- Uppfyll vårdgarantins löften om 0-5-30-90.
- Stärk patientens egna valmöjligheter genom att den patientanpassade informationen förbättras rörande bland annat aktuella väntetider, verksamhetsinnehåll och yrkeskompetenser.
- Utred rätten att välja vårdgivare även utanför det landsting där man bor.
- Vidta åtgärder för att landstinget ska medverka till förnyad medicinsk bedömning för de patienter som så önskar.
- Ta fram förslag till hur äldre multisjuka, kroniskt sjuka och patienter med svåra diagnoser ska tillförsäkras rätten till en vårdlots.
- Genomför ett antal projekt i syfte att minimera kvalitetsbristkostnader gällande bland annat patientsäkerhet samt äldre och läkemedel.

Vårdutbud och vårdstruktur

- Inrätta en vårdvalsmodell inom primärvården som bygger på vårdtyngd och socioekonomiska faktorer baserat på
 - Care Need Index, CNI,
 - Adjusted Clinical Groups, ACG.
- Utforma vårdvalsmodellen så att profilering premieras och med ett antal tilläggsuppdrag med särskild ekonomisk ersättning, bland annat för familjecentraler.
- Utarbeta ett brett närsjukvårdskoncept som bygger på vårdcentraler, närakuter, lättakuter, närsjukhus och närsjukvårdscentra.
- Inför ersättningssystem inom primärvården som premierar folkhälsoåtgärder och förebyggande arbete.
- Utred hur primärvårdens förmåga att möta psykisk ohälsa kan förbättras.
- Följ upp sjukhusens flerårsavtal avseende
 - ålagda effektiviseringsbeting
 - avvikelser och oönskade effekter avseende vårdgarantin
 - gråzoner mellan primärvårdens respektive specialistvårdens uppdrag.
- Ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att tillsammans med taxeläkarna ta fram förslag på hur dessa ska inlemmas i vår sjukvårdsstruktur så att de kostnader som landstinget har för taxeläkarna används på ett bättre sätt.
- Återinför läkare i ambulanshelikoptern så att chansen att överleva ökar för berörda patienter.
- Se över sjukvårdsstrukturen så att fler sjukdomstillstånd kan tas omhand i öppenvård.
- Utred hur en större andel av patienterna kan vårdas vid stroke-enheter.
- Ta fram förslag till förbättringsåtgärder som utgår ifrån Socialstyrelsens granskning av hjärtsjukvården.
- Ta fram förslag till åtgärder för att se till så att antalet återinskrivningar och reoperationer inom ortopedin inom Stockholms län landsting förbättras i förhållande till riket.
- Utred vad som kan göras för att ta bort köerna till höftfrakturer eftersom dessa leder till ökade risker för förvirringstillstånd, trycksår, infektioner och längre vårdtider på sjukhus.
- Säkerställ att det nya kostförsörjningssystemet håller hög kvalitet och se till att kosten för de svårast sjuka på sjukhusen prioriteras särskilt.
- Ta fram förslag på hur tillgången till rehabilitering kan bli mer jämnt fördelad över länet.

Styrning

- Utvärdera de vårdvalsmodeller som införts bland annat med avseende på patientinflytande, effekter på vårdstruktur samt kostnadskontroll innan ytterligare vårdvalsområden införs.
- Utred hur in- och utfasning av gamla respektive nya metoder kan förbättras.

- Utred huruvida konkurrensneutraliteten äventyras pga. att närakuter på närsjukhus rekryterar patienter till sina husläkarmottagningar vägg i vägg.
- Utred vilka regler som ska gälla för nyttjande av skattemedel till marknadsföring av vårdcentraler.
- Analysera följderna för beställaren och sjukvårdshuvudmannen av att sjukvårdsmarknaden nu övergår från att bestå av offentlig och privat mångfald till att bli en vårdmarknad ägd av riskkapitalister.
- Ta fram förslag på åtgärder för hur insynen i privata vårdföretag som uppstår offentlig finansiering kan förbättras.
- Utred huruvida det föreligger ett gap mellan vissa befolkningsgruppers förväntningar på hälso- och sjukvården och den vård som tillhandahålls.
- Undersök hur boende i skärgården och annan glesbygd drabbats av de vårdvalsmodeller som införts.
- Ställ krav på vårdgivarna så att de deltar i utbildning om patientsäkerhet och kvalitetsbrister.

Cancervård

- Uppdatera regionala cancerplanen utifrån den nationella cancerstrategin.
- Prevention
 - formulera ett tydligare ansvar för befolkningens hälsa och preventivt hälsoarbete för att minska socioekonomiska skillnader i insjuknande i cancer
 - kartlägg deltagandet i mammografiscreening och formulera strategier för att nå dem som inte deltar i mammografiscreeningen.
- Vård och behandling
 - Öka insatserna för att minska väntetider och ledtider i vården
 - Utarbeta tydliga mål för cancervårdens ledtider
 - Vidta åtgärder för att delta i den försöksverksamhet med patientfokuserad och sammanhållen vårdkedja inom cancervården som föreslås i den nationella cancerstrategin
 - Ta fram mål för den patientfokuserade kvaliteten utifrån synsättet om patient empowerment
 - Ta fram förslag till hur så kallade vårdkoordinatorer inom cancervården kan inrättas.

Folkhälsa

- Ta fram förslag till uppsökande verksamhet inom tio olika geografiska områden i syfte att minska hälsoskillnaderna.
- Inrätta befattningar som hälsokommunikatörer i utsatta områden.
- Utred möjligheterna att inrätta s.k. sundhetscenter av dansk modell, för vissa kronikergrupper tillsammans med någon kommun eller stadsdel.
- Genomför en kampanj avseende de negativa effekterna av den ökade alkoholkonsumtionen.

- Ta fram förslag till hur arbetet med rökavvänjning inom primärvården kan intensifieras.

Tandvård

- Starta projektet ”Tandtrollet”, där tandhygienist med barnkompetens integreras på BVC, i Husby och Fittja i syfte att förbättra tandhälsan bland små barn.
- Investera i en helt ny laserborr för barn med tandläkarskräck inom Folktandvården i södra länet.
- Öka kvaliteten för barnen med sämst tandhälsa istället för att fördyra tandvården att privatisera specialisttandvården för barn.
- Utöka Folktandvårdens uppdrag när det gäller förebyggande insatser för barn samt uppsökande insatser för vuxna som har rätt till nödvändig tandvård.

Målgrupper:

Barn

- Inför avgiftsfri barnsjukvård.
- Utred hur spädbarns och småbarns välmående kan förbättras som ett sätt att minska behovet av vårdbehov senare.
- Se över behovet av utökade familjevårdsplatser inom neonatalvården.
- Genomför en revision av hur vårdkedjorna mellan barnsjukvårdens vårdnivåer fungerar.
- Utvärdera Vårdval Stockholm utifrån ett barnperspektiv, särskilt utifrån ökad penicillinförskrivning, tillgång till barnläkare och förändringar i det akuta omhändertagandet.
- Omarbeta regelböckerna för MVC och BVC i syfte att säkra kvalitet i vården över hela länet.
- Förbättra förutsättningarna för etablering av familjecentraler genom särskilda resurser för samverkan med kommunernas verksamheter.
- Ge barnläkarmottagningarna reella förutsättningar att möta ökningen av neuropsykiatriska utredningar.
- Utred hur en fungerande första linjens sjukvård för barn och ungdomar med psykisk ohälsa kan säkerställas.
- Tillsätt en kriskommission för att utreda uppdragen skolhälsovård – BUP
- Etablera ny närakut för barn av samma typ som Astrid Lindgrens närakut i södra länsdelen.
- Gör en behovs- och konsekvensanalys inför upprättandet av Barnhospice i syfte att säkra vårdkedjan för barn i livets slutskede.
- Säkerställ tillgången till läkarkompetens och BUP på samtliga Barnahus.
- Ta fram åtgärder för att etablera fler vårdplatser inom barn-IVA.
- Ta fram förslag på hur ungdomsmottagningarna kan arbeta förebyggande med STI.

Äldre

- Utveckla den förebyggande verksamheten för de äldre i syfte att bibehålla god hälsa längre.
- Utred hur samverkan mellan äldrevårdsteam, ASIH och geriatrik kan förbättras.
- Ställ krav på ökad samverkan mellan landsting och kommuner när det gäller kvalitetsbristkostnader för kommunala boenden.
- Erbjud äldre multisjuka en sammanhållen vårdplan.
- Se över tillgången till palliativ vård och ASIH.
- Ta fram förslag på hur tryggheten för äldre kan förstärkas genom att nätverk och vårdkedjor runt de äldre stimuleras.
- Följ upp antalet sjukhusinläggningar orsakade av skadlig läkemedelsanvändning vid Karolinska universitetssjukhuset i både Huddinge och Solna samt på Södersjukhuset.
- Utvärdera antalet omprövningar av äldre patienters ordination och dos av läkemedel, som ett resultat av läkemedelsgenomgångar.
- Genomför en studie i syfte att jämföra landstingets läkemedelsförskrivning för äldre med Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer för god läkemedelsterapi.

Kvinnor

- Intensifiera implementeringen av handlingsprogrammet ”Omhändertagande av våldsutsatta kvinnor” med fokus på primärvårdsenheterna.
- Förstärk jämlikheten och förbättra omhändertagandet i förlossningsvården genom att införa:
 - Första natten garanti innebärande att pappor/partners/medföljande har rätt att stanna första natten inom förlossningseftervården
 - Rätt till doula för blivande mammor utan förlossningspartner.
 - Möjlighet för pappa/partner/medföljande att mot betalning erbjudas mat vid förlossning.
 - Rätt för förlossningsrädda att ha vårdpersonal närvarande under den aktiva delen av förlossningen.
- Ta fram förslag till åtgärder för en mer jämlik vård inom fosterdiagnostik.

Psykiatri

- Åtgärda den sneda fördelningen inom länet mellan behov och faktisk resursförbrukning inom psykiatrin.
- Utvärdera det nya ersättningssystemet inom psykiatrin.
- Inför trygghetskvitto vid övergång mellan olika vårdformer inom psykiatrin.
- Inför personlig coach för alla unga människor upp till 30 år med psykisk sjukdom/funktionshinder.
- Redovisa fokusrapporten om de 10 viktigaste åtgärderna för att främja den psykiska hälsan hos barn, ungdomar och unga vuxna.
- Utveckla samverkan med patient- och anhörigorganisationer inom psykiatrin.

- Utred om det finns behov av habilitering som inte tillgodoses.
- Utvärdera effekterna av psykiatrins privatiseringar.

Beroendevård

- Utarbeta direktiv för en bättre samverkan mellan olika vårdgivare när det gäller omhändertagandet av unga missbrukare.
- Ta fram förslag på införande av sprututbytesprojekt med vårdprogram.
- Ta fram förslag till inrättande av Minimarior i norra regionhalvan i samråd med kommunerna.

4.2.2 TioHundranämnden

Socialdemokraterna skjuter till 7 miljoner kronor mer än moderaterna och deras stödpartier till vården inom Tiohundranämnden. Totalt höjs landstingsbidraget till Tiohundranämnden med 31,5 miljoner kronor jämfört med budget 2009.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Fortsätt genomlysningen av den ekonomiska situationen inom Tiohundranämnden.
- Se till att eventuella resultatavvikelser bärs av landstinget i enlighet med den överenskommelse som ingåtts med Norrtälje kommun.

4.2.3 Patientnämnden

Landstingsbidraget till Patientnämnden höjs med 0,5 miljoner kronor jämfört med budget 2009.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Öka kunskapen om patientnämnden bland befolkningen.
- Prioritera arbetet med en hög tillgänglighet.
- Intensifiera det förebyggande arbetet och inkludera kommunerna i ökad utsträckning.
- Förstärk arbetet med patientärenden inom psykiatri.
- Utred en utvidgad roll för patientnämnden som instans för den enskilde patienten att utkräva sin rätt i.
- Förstärk nämndens arbete med patientsäkerhet gentemot de privata vårdgivarna.

4.2.4 Producentorganisationen

Den borgerliga politiken lägger all kraft på privatisering av hälso- och sjukvården och ingen energi åt att utveckla den landstingsdrivna sjukvården. Stockholms läns sjuk-

vårdsområde har dag i uppdrag att avveckla stora delar av verksamheten till förmån för privata vårdföretag. Vi vill ändra på detta och ta vara på all den kompetens och kraft som finns hos personalen i landstingets egen hälso- och sjukvård. Vi vill ge den landstingsdrivna hälso- och sjukvården samma möjligheter till utveckling som den privata vården.

Moderaterna och deras stödpartier genomför som regel upphandlingar inom hälso- och sjukvården utan att den offentligt ägda verksamheten får vara med att lägga anbud. Det borgerliga agerandet är snävt ideologiskt betingat. Målet är att privatisera – inte att förbättra konkurrensen och se till medborgarnas bästa.

Socialdemokraterna menar att en av flera anledningar för landstinget att ha egenägda verksamheter är att äga kunskap om kostnadsnivåer och andra förutsättningar för verksamheten. Denna kunskap bör utnyttjas i upphandlingar där egenregianbudet används som en viktig ”bench-marking” om kostnadsnivå och kvalitetskriterier.

Moderaterna och deras stödpartier har beslutat att våra offentliga sjukhus ska ha särskilda VIP-ingångar för de som råd med en privat sjukvårdsförsäkring. Dörrarna har också slagits upp för att privata företag ska kunna öppna kliniker inne på de offentliga sjukhusen och där ta emot försäkringspatienter. Eftersom vårdgarantin inte efterlevs av den borgerliga landstingsmajoriteten, räknar de kallt med att efterfrågan på privatfinansierad vård ska öka. Socialdemokraternas budgetdirektiv innebär att beslutet om öppnande av privatfinansiering vid landstingets sjukhus upphävs.

Brister i ägaransvaret riskerar att medföra resursslöseri och otillräcklig kostnadskontroll i koncernens verksamhet. Under det senaste två åren har ägarstyrningen av hälso- och sjukvården successivt försvagats. Ett grundläggande fel är uppdelningen av det politiska ansvaret för ägarstyrningen i tre olika instanser.

Övergripande mål och spelregler för verksamheterna bör utformas genom ett utpräglat koncernperspektiv så att avvägningar kan göras utifrån en samlad bild. Det är viktigt att samarbete snarare än konkurrens präglar hälso- och sjukvården. Koncernperspektivet måste genomsyra organisation, regelverk, befogenhetsfördelning och överordnas såväl de landstingsägda vårdproducenterna som beställarfunktionen.

Det är angeläget att landstingets IT-arbete går vidare med att skapa en för alla vårdgivare gemensam vårddokumentation. Arbetet ska ske utifrån målet om en patient = en journal. Verksamhetsnytta och patientfokus ska ligga till grund för arbetet. Målet måste sättas att Stockholms läns landsting senast 2014 har genomfört en för alla vårdgivare gemensam vårddokumentation.

Processen för överföring av akutverksamhet som inte kräver akutsjukhusens resurser till närsjukvården har avstannat efter majoritetsskiftet hösten 2006. Det är viktigt att strukturarbetet återupptas för att successivt skapa en närsjukvård med tillgång till fler specialister.

Den genomlysning som gjordes av Karolinska universitetssjukhuset under 2007 visade att sammanläggningen av de tidigare två universitetssjukhusen var riktig och att stora ekonomiska vinster redan gjorts på grund av sammanslagningen. Sammanslagningen rymmer ytterligare möjligheter till effektiviseringar och synergieffekter om de två delarna av universitetssjukhuset tar nya steg för att profilera och koncentrera verksamhet till antingen Solna eller Huddinge.

Landstingets sjukvårdsproducenter ska ha ett tydligt ansvar för att garantera faktorer i drift och utförande av vård som inte ingår i kärnverksamheten, men har stor påverkan på vårdens kvalitet såsom till exempel hygien, städning, tvätt, kostförsörjning och post och telefoni. Detta ansvar får aldrig delegeras, även om underentreprenörer anlitas, utan ska beaktas i vårdkedjans alla steg.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Ge SLSO i uppdrag att söka auktorisation för nyetableringar där möjligheterna att erhålla patientunderlag bedöms som goda.
- Ge SLSO ett särskilt uppdrag att pröva ökad profilering av ett antal vårdcentraler med särskild inriktning mot olika befolkningsgrupper eller diagnosgrupper.
- Tillåt vårdenheter i landstingets egen regi att övergå i så kallade intraprenader med större självbestämmande för personalen och där de anställda får en andel i ett ekonomiskt överskott av verksamheten.
- Upprätta egenregianbud vid konkurrensupphandlingar.
- Stoppa de privata gräddfilerna vid de landstingsägda sjukhusen.
- Återuppbygg upp en stark ägar- och koncernstyrning.
- Utveckla arbetet med nyckeltal och koncernövergripande mät- och styrsystem.
- Inför en gemensam vårddokumentation i full drift senast år 2014.
- Återuppta processen för överföring av akutverksamhet som inte kräver akutsjukhusens resurser till närsjukvården.
- Ge ny kraft till profileringsarbetet inom Karolinska universitetssjukhuset.
- Öka användningen av Patientnämndens rapporter i vårdens kvalitetsarbete.
- Tydliggör sjukvårdsproducenternas ansvar för vårdnära driftsfaktorer såsom hygien, städning, tvätt, kostförsörjning och post och telefoni.
- Stoppa vidare implementering av det nya kostförsörjningssystemet tills kvaliteten förbättrats.

- Genomför en omfattande undersökning av hur patienterna upplever sjukhusmatens kvalitet.
- Genomför en oberoende granskning av hur upphandlingen har gått till, varför produktionsutskottet inte fått fatta de erforderliga besluten och varför utvärderingen av försöken med kylmatsproduktion på Karolinska Huddinge inte fick ligga till grund för upphandlingsunderlaget.

4.3 Regionplane- och trafiknämnden

Regionplane- och trafiknämnden har en viktig funktion för planeringen av Stockholmsregionen. Det ambitiösa arbete som har lagts ned på den nya regionala utvecklingsplanen, RUFS 2010, är gediget och väl förankrat. RUFS-arbetet avslutas under år 2010 men det finns fortfarande mycket kvar att göra för att vidareutveckla och implementera RUFS 2010.

Landstingsbidraget till Regionplane- och trafiknämnden behålls på oförändrad nivå under 2010.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Fördjupa samarbetet över länsgränserna kring regional utvecklingsplanering.
- Utveckla Regionplane- och trafiknämndens roll som expertorgan.
- Utveckla nya former för förankring av nämndens arbete på medborgarnivå i syfte att skapa större delaktighet i stads- och regionplaneringsfrågor.
- Öka Regionplane- och trafiknämndens fokus på arbetet med regional tillväxt och social rättvisa.
- Ta hållbar utveckling – socialt, ekonomiskt och miljömässigt – i särskilt beaktande i nämndens arbete.
- Belys den sociala sammanhållningens betydelse för regionplanearbetet och som tillväxtfaktor.

4.4 Kollektivtrafiken

Övergripande direktiv:

- Trafikverksamheterna ska ha som långsiktigt övergripande mål att möjliggöra för fler Stockholmare att resa klimatsmart.
- Det övergripande målet för trafikverksamheterna 2010 ska vara att verka för fler och mer nöjda resenärer.
- Trafikverksamheterna ska som gemensamt mål ha att skapa ett effektivt, pålitligt och tillgängligt transportsystem med hög kvalitet som binder samman regionen och möjliggör för Stockholmare att bo och arbeta i alla olika delar av länet.

- Trafikverksamheterna ska i budgetunderlaget redovisa kostnaderna för sammanslagningen av Färdtjänsten, SL och Regionplane- och trafikkontorets trafikplanering.
- Trafikverksamheterna ska i budgetunderlaget redovisa kvarstående brister för att nå 2010 års tillgänglighetsmål.

4.4.1 AB Storstockholms Lokaltrafik

Utgångspunkten för den Socialdemokratiska politiken för kollektivtrafiken är att fler ska resa med SL och fler ska vara nöjda med kollektivtrafiken. Då måste det bli enklare och smidigare att resa klimatsmart. Den moderatledda majoriteten har skapat krångliga zoner och höjt priserna samtidigt som det blivit svårare att betala och det nya biljettsystemet SL Access har försenats radikalt. Socialdemokraterna vill att SL ska förenkla människors vardag. Därför slopar vi krångliga zonsystem och sänker priserna.

Den positiva utvecklingen för SL vad gäller kundnöjdhet och tidhållning är i mångt och mycket resultatet av insatser som gjordes redan under förra mandatperioden. Det tar tid att åstadkomma positiva förändringar i komplicerade trafiksystem. Om även morgondagens Stockholmare ska lockas att resa klimatsmart måste SL intensifiera kvalitetsarbetet och ha tydligt framtidsfokus. Den moderatstyrda majoriteten har tyvärr nöjt lutat sig tillbaka och struntar i framtidsfrågorna. Därför släpar SL efter med flera viktiga investeringar. Investeringsbudgeten har flera år i följd inte upparbetats och viktiga förbättringar har därmed försenats. Socialdemokraterna för en politik där vi inte blundar för problemen utan vågar investera i den personal som behövs för att få trafikförbättringarna på plats så snart som möjligt.

I rusningstid är det trångt på bussar och tåg. Socialdemokraterna vill omprioritera busstrafik så att fler direktbussar kan avlasta tunnelbane- och pendeltågstrafiken i rusningstid. På längre sikt måste spårtrafiken byggas ut. Alltför många resenärer tvingas åka genom centrala Stockholm på grund av bristen på tvärförbindelser. Socialdemokraterna står bakom de prioriterade objekten i Stockholmsförhandlingen och vill investera i fler Tvärbanor och utbyggd tunnelbana. Det är djupt oroande att den moderatledda regeringen slopat fordons- och depåstödet och hitintills bara gett sådana besked att statsbidrag i övrigt till objekten i Stockholmsförhandlingen i stort sett uteblir. Socialdemokraterna står bakom principen om statsbidrag om 50 procent till anläggning av lokala spår samt till fordon och depå.

Landstingets ägartillskott till SL höjs med 354 miljoner kronor jämfört med budget 2009, det är 260 miljoner kronor högre än i et borgerliga budgetdirektivet. Priset på

SLs 30-dagarskort sänks till 650 kronor. Enhetstaxan återinförs på zonerna avskaffas. Priset per resa sätts till 30 kronor (helt pris) och 15 kronor (rabatterat pris).

I budgetunderlaget för 2010 ska ingå kostnader och intäkter som har samband med trängselskatten.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Öka tillgängligheten och fortsätt det långsiktiga arbetet med ökad punktlighet.
- Fokusera på att öka antalet resenärer genom att attrahera de som idag åker bil och ge de som idag går eller cyklar en bild av SL-trafiken som ett komplement vid behov.
- Återinför enhetstaxa i SL-trafiken på såväl kort som biljetter.
- Sänk priset på 30-dagarskortet och övrigt kortsortiment.
- Bevaka särskilt att antalet resande ökar i samma takt som punktlighet och andra kvalitetsfaktorer förbättras.
- Öka andelen trafik som drivs med förnyelsebara drivmedel och medverka aktivt till att bygga ut produktion och distribution av biogas och etanol.
- Driftsätt de nya pendeltågsfordonen.
- Planera för bygget av Spårväg Syd med start år 2013.
- Utveckla SLs kundtjänst i egen regi med särskilt fokus på förbättrad störningsinformation.
- Intensifiera utbudsöversynen i syfte att omprioritera trafik så att utbudet stämmer bättre med resenärernas behov. Den trafik som berörs ska vara sådan busstrafik till vilken det finns alternativa färdvägar – d v s busstrafik som kör parallellt med t-bana, tvärbana eller stombuss.
- Minska trängseln i spårtrafiken under rusningstid genom att inrätta fler direktbussar.
- Säkerställ statsbidrag om 50 procent av kostnaderna för anläggande, depå och inköp av fordon för:
 - Tvärbana Norr - Solnagrenen
 - Tvärbana Ost/Saltsjöbanan
 - Tvärbana Norr – Kistagrenen
 - Pendeltågstation Vega
 - Bussterminal Slussen
 - Lidingöbanan
 - Tunnelbana till Karolinska
 - Snabbspårväg Syd
 - Tvärspårväg Solna – Universitetet.
- Säkerställ en snabb och smidig övergång till SL Access.

- Tillskapa inom ramen för SL kundtjänst särskild resenärsnära realtidsinformation via en mångfald av kanaler för att få trafiken att flyta smidigt under de kommande årens stora störningar och avstängningar till följd av byggandet av Citybanan.
- Planera för tillgänglig och effektiv ersättningstrafik vid alla stora stopp och avstängningar med anledning av byggandet av Citybanan.
- Inför en förlustgaranti även för termins- och studentkort.
- Utred hur SL kan utvecklas som energiproducent.
- Öka antalet försäljningsställen så att alla länsbor får en rimlig möjlighet att kunna köpa biljetter och kort.
- Inför en möjlighet att få avdrag på priset för olika SL-kort mot uppvisande av enstaka enkelbiljetter och skapa på så sätt mer rättvisa förutsättningar för dem som bor långt från ett försäljningsställe.
- Intensifiera arbetet med trafiksäkerhet utifrån den senaste tidens spårolyckor. Uppmärksamma särskilt problemen med Roslagsbanan.
- Utveckla SL Access så att det snarast möjligt även kan användas av Waxholmsbolagets- och färdtjänstens resenärer.
- Utred fusket och svinnetns omfattning för att kunna sätta in kraftfulla och verk samma åtgärder.
- Öka informationsinsatserna om tryggheten i SL-trafiken med särskilt fokus på de grupper som idag känner sig otrygga.
- Utöka andelen synlig personal i SL-trafiken i takt med ny teknik gör att andra personalkategorier frigörs istället för att sparka dem.
- Skapa en tydlig SL-identitet bland alla dem som på olika sätt arbetar inom SL-trafiken och utveckla former för att nyttja deras kompetens och ta del av deras resenärsnära kontakter i SLs kvalitetsarbete.
- Intensifiera samverkan med kommuner, näringsliv och organisationer om SL-trafikens utveckling.
- Återinför regionstyrelserna och bredda deras ansvar till hela berörd regions kollektivtrafik och skapa en tydlig koppling mellan samrådsarbetet och utbudsplaneringen.
- Intensifiera arbetet med höjd trafiksäkerhet i SLs busstrafik så att bältesanvändning kan främjas och stående passagerare i buss med höga hastigheter kan undvikas.
- Utöka spårövervakningen dels i trafiksäkerhetssyfte och dels som ett led i klotterbekämpning.
- Inventera alla spårövergångar och förstärk dessa vid behov.

4.4.2 Waxholms Ångfartygs AB

Waxholmsbolaget är en nyckelaktör i vår strävan mot en tillgänglig och levande skärgård. Väl fungerande möjligheter till kollektivtrafikresande i skärgården är nödvändigt för att möjliggöra för människor att bo och verka i skärgården. Det är också en förutsättning för att skärgården ska vara tillgänglig för människor utan egen båt. Waxholmsbolaget har länge strävat mot ökad miljövänlighet. Kollektivresandet är i sig ett miljövänligt transportsätt. Men Waxholmsbolaget måste fortsätta sina strävanden mot minskade utsläpp av växthusgaser, bland annat genom att öka andelen förnybara bränslen.

För att klara en fullgod sjötrafik höjs landstingets tillskott till Waxholmsbolaget med 4 miljoner kronor jämfört med budget 2009.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Samarbeta med SL för att möjliggöra SL Access som betalningssystem även inom Waxholmsbolaget.
- Utred möjligheterna till och konsekvenserna av en ökad andel eget tonnage.
- Underlätta möjligheterna till arbetspendling med WÅABs fartyg.
- Beakta landstingets skärgårdspolitiska program vid trafikplaneringen.
- Planera trafiken på ett sätt som bidrar till att i största möjliga mån behålla en levande skärgård.
- Fortsätt det ambitiösa miljöarbetet.
- Fortsätt satsningarna på alternativa drivmedel för att minska utsläppen av växthusgaser.
- Fortsätt det prisbelönta tillgänglighetsarbetet, bland annat genom ökat samarbete med SL, färdtjänsten och berörda kommuner.
- Underlätta möjligheterna till resande med andra kollektivtrafikslag i samband med resande med skärgårdstrafiken.
- Utred ungdomsrabatter.
- Samarbeta med Skärgårdsstiftelsen för att öka tillgängligheten till skärgården för befolkningsgrupper som idag är underrepresenterade i skärgården.

4.4.3 Färdtjänstnämnden

Antalet klagomål på Färdtjänsten har fördubblats det senaste året. Detta måste tas på stort allvar. Fungerar inte färdtjänsten så fungerar inte vardagen för funktionshindrade. Den moderatledda majoriteten har förhållit sig passiva.

Socialdemokraterna menar att kvalitet ska gå före pris och vill ställa hårdare krav vid upphandlingar. En färdtjänst man kan lita på förutsätter dessutom att dialogen med

brukarorganisationerna ökar och att brukarnas synpunkter tas tillvara och används för att utveckla färdtjänsten i en positiv riktning.

Landstingsbidraget till Färdtjänstnämnden höjs med 15 miljoner kronor jämfört med budget 2009.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Bibehåll fokus på att så många som möjligt ska förmås att resa med SL så att resurser frigörs till dem med störst behov av särskild kollektivtrafik.
- Slopa zonerna och inför enhetlig taxa så att det inte kostar mer för de resenärer som bor längre bort från aktiviteter och centra.
- Behåll kopplingen mellan SLs månadskort och det månatliga högkostnads-skyddet. Nivån för den högsta summan man ska behöva betala ska därmed sänkas.
- Inrätta en fristående kundombudsman som bättre ska kunna bemöta och ge återkoppling på de många kundsynpunkterna som inkommer till kundtjänst genom att utgöra länken mellan kund och handläggare.
- Utbilda förare inom färdtjänsten i bemötandefrågor och släpp in brukarorganisationerna i planeringen av utbildningen.
- Stoppa planerna på att handla upp kundtjänsten och behåll den i egen regi och utveckla tillgängligheten till kundtjänsten vidare.
- Utveckla nya former för dialog med brukare och brukarorganisationer för att säkerställa att synpunkter i frågor som rör så kallad mjuk kvalitet blir en del av kvalitetsarbetet.
- Ställ högre krav på kvalitet vid upphandlingar och låt inte priset ensidigt avgöra.
- Värna det framgångsrika OTA-arbetet.
- Bygg ut Närtrafiken i snabbare takt.
- Fortsätt arbetet med att minska koldioxidutsläppen från fossila bränslen.

4.5 Kulturnämnden

Stockholms läns landstings stöd till kulturen är av stor betydelse för kulturens funktion i hela Stockholmsregionen. Kultur är en viktig faktor för regionens attraktionskraft och utveckling.

Landstingsbidraget till Kulturnämnden höjs med 9,5 miljoner kronor jämfört med budget 2009.

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Arbeta aktivt för att utjämna skillnader i deltagande och utövande av kultur- och föreningsverksamhet mellan olika socioekonomiska grupper; mellan kvinnor och män; och mellan pojkar och flickor.
- Sprid kulturen i hela vårt län. Betoningen inom kulturnämndens bidragsgivning ska ligga på verksamhet med en länsövergripande inriktning.
- Se till att hälften av kulturnämndens budget och hela 70 procent av kulturnämndens bidragsgivning går till barn- och ungdomsverksamhet.
- Se till att ett tydligt jämställdhetsperspektiv genomsyrar nämndens uppdrag, det vill säga att jämställdhetsfrågor alltid vägs in vid beslut och informations- och statistikhantering.
- Höj grundstödet till Stockholmsidrotten.
- Avsätt medel till ett produktionscentrum för film och rörlig bild i samarbete med andra landsting och kommuner i Stockholm-Mälardalenregionen, Film Capital of Scandinavia.
- Öka stödet till folkbildning, föreningslivet och hälsopedagogiska programmet. Det bidrar till tillväxten i regionen, utvecklar ny pedagogik, skapar nya konstnärliga uttryck och former samt främjar folkhälsan.
- Utforma ett nytt stöd till ungdomar, "Snabba Cash". Stödet ska vara lätt att ansöka om och pengarna delas ut snabbt.
- Höj projektstödet till Ung Aktiv Kultur.
- Följ utvecklingen av en utbyggnad av Stockholms konserthus.

4.6 LOCUM AB

I arbetet med budget ska följande uppdrag prioriteras:

- Fortsätt arbetet med fastighetsutvecklingsplaner (FUP).
- Starta en förstudie om byggnation av nytt akutsjukhus i Södertälje.
- Starta ett energieffektiviseringsprogram inom ramen för sitt miljöarbete.
- Effektivisera och reducera kostnader för administration.
- Säkerställ att läckagen av lustgas är lägre än 4 procent av den totalt inköpta mängden vid Danderyds sjukhus AB, Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB samt Södertälje sjukhus AB.

4.7 Landstingsfastigheter (LFS)

Avkastningskravet på Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) för 2010 uppgår till 285 miljoner kronor inklusive realisationsvinster på 50 miljoner kronor. Denna nivå motsvarar en avkastning på genomsnittligt kapital på 8 procent. Exklusive realisationsvinster uppgår avkastning till 7 procent.

5. Bilagor

5.1 Resultaträkning 2010 – 2012

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Direktiv 2010	Ändring 10/09	Plan 2011	Plan 2012
<i>S:a verksamhetsintäkter</i>	13 500	14 334	14 807	3,3%	15 491	15 807
Skatteintäkter	47 819	50 023	50 079	0,1%	51 752	54 104
Generellt statsbidrag	4 575	4 595	5 463	18,9%	4 909	5 012
Utjämningsystemet	-1 186	-1 315	-1 085	-17,5%	-887	-1 102
Prognososäkerhet	0	0	100		-100	-200
<i>Summa skatteintäkter</i>	51 209	53 303	54 557	2,4%	55 674	57 815
Summa intäkter	64 708	67 637	69 364	2,6%	71 165	73 622
<i>S:a verksamhetens kostnader</i>	-60 242	-62 469	-64 901	3,9%	-66 401	-68 399
Resultat före avskrivningar	4 466	5 169	4 463	-13,7%	4 764	5 223
Avskrivningar	-2 662	-2 872	-3 103	8,1%	-3 238	-3 438
Rörelseresultat	1 804	2 297	1 360		1 526	1 785
Finansiella intäkter	99	100	90	-10,0%	100	110
Finansiella kostnader	-1 360	-1 576	-1 289	-18,2%	-1 465	-1 734
Finansnetto	-1 261	-1 476	-1 199	-18,8%	-1 365	-1 624
Resultat	543	820	161		161	161
Verksamhetens intäkter	13 500	14 334	14 807	3,3%	15 491	15 807
Verksamhetens kostnader	-60 242	-62 469	-64 901	3,9%	-66 401	-68 399
Avskrivningar	-2 662	-2 872	-3 103	8,1%	-3 238	-3 438
Verksamhetens nettokostnader	-49 404	-51 006	-53 197	4,3%	-54 148	-56 029

5.2 Landstingsbidrag 2010 – 2012

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Direktiv 2010	Ändring 10/09	Plan 2011	Plan 2012
Landstingsstyrelsen *	2 582,3	2 463,0	2 515,6	2,1%	2 585,6	2 655,6
Hälso- och sjukvårdsnämnden	39 383,5	41 306,9	42 664,7	3,3%	43 538,8	44 755,1
TioHundranämnden	959,3	981,0	1 012,5	3,2%	1 027,6	1 054,1
Kulturnämnden	355,0	367,5	377,0	2,6%	381,5	391,2
Färdtjänstnämnden	1 000,5	1 025,5	1 041,5	1,6%	1 055,9	1 082,9
Regionplane- och trafiknämnden	76,7	77,3	77,3	0,1%	77,7	79,7
Patientnämnden	15,1	16,8	17,3	3,0%	17,5	18,0
Landstingsrevisorena	34,5	35,7	37,0	3,6%	37,6	38,5
Summa landstingsbidrag	44 406,9	46 273,6	47 742,9	3,2%	48 722,2	50 075,1
AB Storstockholms Lokaltrafik	5 685,0	5 892,5	6 246,0	6,0%	6 399,6	6 622,6
Waxholms Ångfartygs AB	197,5	212,1	216,1	1,9%	219,3	224,9
Summa tillskott	5 882,5	6 104,6	6 462,1	5,9%	6 618,9	6 847,5
Summa bidrag/tillskott	50 289,4	52 378,2	54 205,0	3,5%	55 341,1	56 922,6

* Landstingsstyrelsen - varav LSF

1 294,2	1 167,1	1 149,7		1 149,7	1 149,7
---------	---------	---------	--	---------	---------

* Landstingsstyrelsen - varav NKS

0,0	26,3	26,3		26,3	26,3
-----	------	------	--	------	------

* Landstingsstyrelsen - varav FOUU

1 288,1	1 269,6	1 339,6		1 409,6	1 479,6
---------	---------	---------	--	---------	---------

5.3 Resultatkrav 2010 – 2012

Mkr

Vård

	Budget 2009	Direktiv 2010	Plan 2011	Plan 2012
Hälso- och sjukvårdsnämnden	14,4	30,4	30,4	30,4
Stockholms läns sjukvårdsområde	74,0	74,4	75,2	75,2
Karolinska Universitetssjukhuset	54,1	55,9	58,2	58,2
Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje restförv.	4,9	0,0	0,0	0,0
Södertälje Sjukhus AB	0,0	5,0	5,2	5,2
TioHundra AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Södersjukhuset AB	14,2	14,7	15,3	15,3
Danderyds Sjukhus AB	11,3	11,6	12,0	12,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	1,4	1,4	1,4	1,4
Folk tandvården Stockholms Län AB	20,0	18,0	18,2	18,2
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	0,7	0,7	0,7	0,7
Stockholm Care AB	4,1	4,1	4,1	4,1
Vården totalt	199,1	216,3	220,6	220,6

Trafik

AB Storstockholms Lokaltrafik	54,6	0,0	0,0	0,0
Waxholms Ångfartygs AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Färdtjänstnämnden	0,4	0,4	0,4	0,4
Regionplane- och trafiknämnden	0,2	0,2	0,2	0,2
Trafiken totalt	55,3	0,7	0,8	0,8

Övriga

Locum AB	5,2	5,0	5,0	5,0
Landstingsfastigheter Stockholm	350,8	285,0	316,0	316,0
Kulturnämnden	0,2	0,2	0,2	0,2
Landstingsrevisorerna	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,1	0,1	0,1	0,1
Medicarrier AB	0,3	0,3	0,3	0,3
Landstingshuset Stockholm AB	-24,0	-24,0	-24,0	-24,0
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0
AB SLL Internfinans	3,0	3,0	3,0	3,0
Koncernfinansiering	230,1	-309,8	-345,1	-346,0
Landstingsstyrelsen*	0,2	-16,0	-15,9	-15,9
Övriga totalt	565,9	-56,2	-60,3	-61,2
Totalt	820,4	160,9	161,0	160,1

I samband med anmälan av slutlig budget 2009 (LS 0811-1073) genomfördes en teknisk justering till följd av bildandet av KFA. Förändringen medförde att landstingsbidragen justerades med 110 miljoner kronor samt resultatkravet med 16 mkr. Justeringen gjordes mellan HSN och LS. Detta har ej justerats för åren 2010-2012.

I LS resultatkrav ingår NKS:s resultatkrav, vilket motsvarar 0,9 mkr.

5.4 Investeringsplan 2010 – 2014

mkr

Vård

	Utfall 2008	Budget 2009	Direktiv 2010	Plan 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Hälsö- och sjukvårdsnämnden	13	0	0	0	0	0	0
Stockholms läns sjukvårdsområde	69	87	98	74	76	77	77
Karolinska Universitetssjukhuset	371	305	350	357	364	371	371
Sjukvården Salem Nykvarn Södert.	26	28	28	28	28	28	28
Södersjukhuset AB	94	166	241	251	251	251	251
Danderyds Sjukhus AB	80	87	68	70	71	71	71
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	11	9	9	9	9	9	9
<i>Akutsjukhusen totalt</i>	<i>582</i>	<i>595</i>	<i>696</i>	<i>715</i>	<i>723</i>	<i>730</i>	<i>730</i>
Folk tandvården Stockholms Län AB	76	68	63	63	67	63	63
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	7	7	7	7	7	7	7
Stockholm Care AB	0	0	0	0	0	0	0
Totalt vård	747	757	864	859	873	877	877

Trafik

AB Storstockholms lokaltrafik ¹⁾	3 534	4 258	4 186	4 530	4 257	3 631	6 000
AB Storstockholms lokaltrafik ²⁾			2 298	2 438	3 024	2 624	600
Waxholmsångfartygs AB	30	116	67	26	30	21	30
Färdtjänstnämnden	0	1	2	1	2	2	2
Regionplane- och trafiknämnden	1	1	1	1	1	1	2
Trafiken totalt	3 565	4 376	6 554	6 996	7 314	6 279	6 634

Fastigheter

Locum AB	1	2	2	2	2	2	2
Landsstingsfastigheter Stockholm ¹⁾	1 152	1 710	1 908	2 254	1 858	1 616	1 870
Landsstingsfastigheter Stockholm ²⁾						400	800
Totalt fastigheter	1 153	1 712	1 910	2 256	1 860	2 018	2 672

Övriga

Kulturnämnden	0	0	0	0	0	0	0
Landsstingsrevisorerna	0	0	0	0	0	0	0
Patientnämnden	0	0	0	0	0	0	0
MedicARRIER AB	2	3	3	3	3	3	3
AB SLL Internfinans	0	0	0	0	0	0	0
Landsstingsstyrelsen	50	78	40	40	40	40	40
Totalt övriga	52	81	43	43	43	43	43

Nya Karolinska Solna (NKS)	74	1 053	1 000	400	400	400	400
Citybanan (koncernfinansiering)	397	240	247	254	262	630	278

Just beräknad investeringsvolym		-150	-2 000	-2 000			
---------------------------------	--	------	--------	--------	--	--	--

Totalt	5 988	8 069	8 618	8 808	10 752	10 247	10 904
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------	---------------	---------------

Beräkningen av ekonomiska ramar för 2010-2014 baseras på fullmäktiges beslut om 2009-2013 års investeringsplan. Effekterna av 2008 års bokslutsutfall, eventuella justeringar med anledning av uppdrag i fullmäktiges budget för 2009-2013 samt tidsförskjutningar i nu gällande investeringsplan får beaktas i investeringsplaner för 2010-2014 under det lokala arbetet.

Erfarenhetsmässigt tenderar alltid budgeterade investeringsvolymerna att överskrida den volym som i realiteten kan genomföras under budgetåret. Detta får effekter på såväl upplåningsbehov som finansiella kostnader. Hänsyn till denna effekt har tagits i beräkningarna ovan.

1) Investeringar enligt fullmäktiges beslut.

2) Investeringar för ytterligare beredning.

